

ปัญหาการพิสูจน์และการรับฟัง พยานหลักฐานประเภทวิดีโอ จากกล้องวงจรปิดในคดีอาญา

The Problems of Verifiable and Admissible Evidence Derived from Closed Circuit Television Video Relating to Criminal Cases

ดิณเมธ วงศ์ใหญ่¹

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อาคาร E2 ชั้น 2 เลขที่ 333 หมู่ 1 ตำบลท่าสุด อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย 57100 เมลล์ติดต่อ: Thinnamedh.won@mfu.ac.th

Thinnamedh Wongyai

School of Law, Mae Fah Luang University, E2 Building, Floor 2, No 333, 1, Tasud, Muang, Chiang-Rai,
57100, E-mail: thinnamedh.won@mfu.ac.th

เนติพงษ์ หล้าเจริญ²

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา ตลิ่งชัน 2 ถนนเลียบทางรถไฟ แขวงจิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
10170 เมลล์ติดต่อ: Naetiphong.laocharoen@gmail.com

Naetiphong Laocharoen

Office of The Attorney General (Taling Chan 2 Building) Railroad road,
Chimblee, Taling Chan, Bangkok, 10170 E-mail: Naetiphong.laocharoen@gmail.com

Received: January 29, 2020; Revised: October 15, 2020; Accepted: October 21, 2020

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสังคมมีความเจริญทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ภาพและเสียงที่บันทึกภาพได้จากกล้องวงจรปิดสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าในเชิงพิสูจน์คดีอาญา

¹ อาจารย์ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (Lecturer, School of Law, Mae Fah Luang University).

² อัยการผู้ช่วยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาตลิ่งชัน 2 สำนักงานอัยการสูงสุด (Assistance Public Prosecutor, Office of The Attorney General (Taling Chan 2 Building), Thailand).

เพื่อการนำสืบและพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการดำเนินคดีทางอาญาได้ แม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและการรับฟังพยานหลักฐานประเภทภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิด แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ตาม แต่อย่างไรก็ดียังคงมีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมอีกหลายประเด็น นั่นก็คือ สถานะของพยานหลักฐานที่ได้จากกล้องวงจรปิด, ปัญหา และอุปสรรคในการนำสืบและการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากกล้องวงจรปิด เพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานดังกล่าวด้วย วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อเสนอแนะการแก้ไขกฎหมายให้มีความชัดเจน วิธีการนำสืบพิสูจน์ให้ถูกต้อง หลักเกณฑ์การตั้งผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงาน เพื่อสามารถสนับสนุนช่วยเหลือในการพิสูจน์พยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อการปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การพิสูจน์ การรับฟัง พยานหลักฐานประเภทวิทัศน์จากกล้องวงจรปิด คดีอาญา

Abstract

In Contemporary society, the advancement of technology has an extremely developed; resulting in the video and audio recorders from the Closed-Circuit Television (CCTV). It can be implemented as the worth evidence as the abduction and the material evidence has officially used in the criminal proceedings. According to the Criminal Procedure Code, the laws relating to the abduction and the admissibility of material evidences in terms of the video and audio from the CCTV. However, the various issues dealing with the evidences have seriously been lacking of studies especially the status of the material evidences, the problem, and the obstacles of the abduction and the admissibility of the CCTV's evidences in criminal matter. Because its reliability can be improved as well. So, the objective of this study is to suggest for more precise legal resolutions. There is a verifiable direction as well as a lacking such the criteria, the expertise and the institution that can be supported in the forensic science from CCTV. Overall, the basic information is to be suggesting the effectively legal improvements.

Keywords: Proof, Admissibility, Video Evidence from Closed-Circuit Television, Criminal Case

1. บทนำ

ปัจจุบันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงได้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ที่สามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน จึงเป็นการบันทึกข้อเท็จจริงที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าโจทก์และจำเลย ซึ่งต้องใช้พยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิด (CCTV) เป็นข้อสนับสนุน ข้ออ้างหรือข้อเถียงของตน ในการนำสืบพยานหลักฐานดังกล่าวตั้งแต่ชั้นสอบสวนจนถึงในชั้นศาลด้วย จึงมีข้อสังเกตว่า วิถีทัศน์ที่ได้จากการบันทึกข้อมูลของกล้องวงจรปิด (CCTV) ในทางกฎหมายพยานหลักฐานนี้มีลักษณะเป็นวิถีทัศน์อันมีภาษาและเสียงที่ได้มีการบันทึกในหน่วยความจำ และนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลในคดีอาญา ซึ่งหากใช้พิสูจน์การกระทำหากเป็นความผิดจะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาญา

การพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากวิถีทัศน์จากกล้องวงจรปิดนี้ ปัจจุบันประเทศไทย มีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับฟังและพิสูจน์ต่อพยานหลักฐาน ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิสูจน์ และรับฟังพยานหลักฐานทุกประเภท บทความนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและขอเสนอแนะเพื่อประโยชน์แก่การบริหารกระบวนการยุติธรรมของรัฐให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งศึกษาและหาข้อเสนอแนะในประเด็นด้านความชัดเจนของกฎหมาย วิธีการนำสืบพิสูจน์ ให้ชัดเจนถูกต้อง อีกทั้งควรมีหลักเกณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานมาสนับสนุนช่วยเหลือในการพิสูจน์พยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อจะได้เป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ในคดี

2. การเกิดภาพและเสียงในวิถีทัศน์

CCTV คือ ระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด ซึ่งได้ติดตั้งตามสถานที่ต่าง ๆ มายังส่วนรับภาพซึ่งเรียกว่า จอภาพ (Monitor) เป็นระบบสำหรับใช้เพื่อรักษาความปลอดภัยหรือเพื่อการสอดส่องดูแลเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ระบบกล้องวงจรปิด CCTV เป็นการส่งสัญญาณภาพ จากกล้องวงจรปิดที่ได้ติดตั้งตามที่ต่าง ๆ มายังส่วนรับภาพจอภาพ ซึ่งเรียกว่า จอภาพ (Monitor) โดยทั่วไปจะติดตั้งอยู่คนละที่กับกล้อง ซึ่ง CCTV ได้มีการบันทึกข้อมูลภาพเคลื่อนไหวและเสียงไว้ในหน่วยความจำ (Memory) เพื่อสามารถนำข้อมูลวิถีทัศน์ดังกล่าวกลับมาฉายซ้ำ (บันทึก) ดัดแปลง (ตัดต่อ) อีกทั้งยังแบ่งกล้องวงจรปิดได้

ประเภทใหญ่ ๆ คือ กล้องที่บันทึกและเก็บความจำออกเป็นวิดีโอสี และกล้องที่บันทึกและเก็บความจำออกเป็นวิดีโอขาวดำ อีกทั้งยังมีความสามารถบันทึกภาพวิดีโอในที่มืดถึงมืดสนิทอีกด้วย ความคมชัดของวิดีโอจากกล้องวงจรปิดนั้นขึ้นอยู่กับความละเอียดของสัญญาณภาพ (Image Resolution) หากเป็นชนิดกล้อง Analog จะออกเป็น Horizontal TV Line เช่น 550 TV Lines ยิ่งมีค่ามากแสดงว่ามีความละเอียดคมชัดมาก และยิ่งบอก Pixels หรือจุดภาพ ยิ่งมากวิดีโอก็ยิ่งมีความคมชัดมากขึ้น³

วิดีโอที่ได้จากกล้องวงจรปิดจึงได้มีการนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางคดีอาญา อยู่มากในปัจจุบัน ซึ่งมีปัญหาในการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิดีโอ จากกล้องวงจรปิดที่ผู้วิจัยเห็นสมควรศึกษา วิเคราะห์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่มีต่อไป โดยการใช้งานในรูปแบบอุปกรณ์ต่าง ๆ ของกล้องวงจรปิด มีดังนี้ (1) เพื่อใช้ในการด้านการรักษาความปลอดภัย ของบุคคลและสถานที่ต่าง ๆ (2) เพื่อใช้ในการตรวจสอบการทำงานของเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังใช้ในการสังเกตการทำงานของพนักงาน ภายในโรงงานต่าง ๆ (3) เพื่อใช้งานร่วมกับระบบควบคุมอาคารต่าง ๆ เช่น คอนโดมิเนียม โรงแรม หอพัก (4) เพื่อใช้งานร่วมกับระบบควบคุมจราจร เช่น ตรวจดูแลสภาพถนน และงานจราจร ซึ่งในปัจจุบันกล้องวงจรปิดที่ใช้งานมีอยู่ 2 ประเภท คือ (1) กล้องวงจรปิดแบบติดตั้งตายตัว (Fix Camera) กล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไปแล้วไม่สามารถขยับกล้องได้ หรือ หมุนเปลี่ยนทิศทางมุมมองกล้อง หากต้องการหมุนเปลี่ยนทิศทาง จะต้องถอดตัวกล้องแยกออกจากขากล้อง แล้วเปลี่ยนตำแหน่งมุมกล้องใหม่ และ (2) กล้องวงจรปิดแบบหมุนได้ - ขยายได้ - ควบคุมได้ (Pan/Tilt/Camera) เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งานระบบกล้องวงจรปิด ปัจจุบันทางโรงงานผลิตกล้องวงจรปิดได้พัฒนากล้องที่มีความสามารถ ทำให้กล้องวงจรปิดปรับหมุนทิศทาง และ ขยายภาพได้ สามารถที่จะปรับหมุนทิศทาง ซ้าย-ขวา หรือ ก้ม/เงยได้ โดยผ่านเครื่องควบคุม (key board control) ซึ่งกล้องประเภทนี้เรียกว่า กล้อง speed dome สามารถหมุนรอบตัวเองได้ 360 องศา และ ขยายภาพได้ไกลถึง 100300- เมตร (แล้วแต่ชนิด และ รุ่นของกล้อง) เพื่อปรับมุมในการดูวัตถุที่มีระดับต่ำกว่าตำแหน่งกล้อง หรือมุมเงยที่มีความสูงกว่า ซึ่งไม่ว่าจะหมุนไปทางมุมใดก็สามารถทำได้⁴

³ สิทธิกุล เจริญศรี และนิวัฒน์ กลัดนาค, งานวิจัยการซ่อมบำรุงระบบโทรทัศน์วงจรปิด ของ บริษัท เอเอ็มอาร์ เอเซีย จำกัด ในพื้นที่ชุมชน (รายงานการวิจัย) (กรุงเทพฯ: สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย มหาวิทยาลัยสยาม, 2556), 42-26.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

3. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐาน ประเภทวิฤตทัศน์จากกล้องวงจรปิด

3.1 หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภท วิฤตทัศน์จากกล้องวงจรปิดในประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายการพิสูจน์พยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดในคดีอาญาของประเทศไทย ในปัจจุบันการพิสูจน์ต่อพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดนั้น ได้มีกฎหมายกำหนดให้สามารถพิสูจน์ได้ ตามความมุ่งหมายที่จะพิสูจน์ต่อพยานหลักฐาน นั้นเป็น 3 ประเภท ได้แก่พยานเอกสาร (Document Evidence) พยานวัตถุ (Real Evidence) และพยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Evidence)⁵ ซึ่งพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นพยานบุคคลด้วย เพราะพยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่ได้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคดีนั้น แต่เป็นผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญ (Expertise) ในสาขาวิชาการวิชาชีพ หรือกิจการด้านใดด้านหนึ่งก็ตาม ซึ่งความเห็น (Opinion) ที่มีฐานมาจากความรู้ความเชี่ยวชาญของเขาสามารถนำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่พิพาทกันในคดีได้⁶

1) พยานเอกสาร (Document Evidence) คือพยานหลักฐานไม่ว่าจะอยู่ในรูปของกระดาษ หรือวัตถุใด ๆ ที่ปรากฏข้อความในรูปสัญลักษณ์ตัวอักษร ตัวเลข หรือสัญลักษณ์อื่นใดอยู่ และเป็นพยานหลักฐานซึ่งถูกสืบใช้เพื่อนำเสนอความหมายของข้อความหรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในวัตถุนั้น ๆ

2) พยานวัตถุ (Real Evidence) พยานวัตถุคือบรรดาวัตถุทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในรูปของวัตถุที่จับต้องได้ ภาพเคลื่อนไหว หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งถูกใช้เพื่อนำสืบถึงความคงอยู่ของวัตถุนั้น ๆ มิใช่เพื่อพิสูจน์ถึงความหมายของข้อความหรือสัญลักษณ์อื่นใด ที่ปรากฏอยู่บนวัตถุดังกล่าวดังนั้น แม้เอกสารที่มาจากลายลักษณ์อักษรก็อาจถือเป็นพยานวัตถุได้หากปรากฏว่ามีการนำสืบถึงพยานเอกสารเพื่อแสดงถึงความคงอยู่ของเอกสารนั้น ๆ แทนที่จะสืบถึงความหมายที่ปรากฏอยู่ของข้อความ ก็ถือได้ว่าพยานหลักฐานชิ้นนั้นเป็นพยานวัตถุ หาได้เป็นพยานเอกสารไม่

3) พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Evidence) ในส่วนของคดีอาญาก็ได้มีความหมายที่ตรงกันกับในคดีแพ่งดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีอาญากฎหมายได้กำหนดไว้ว่าผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ

⁵ สมชาย รัตนเชื้อสกุล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552), 20-21.

⁶ จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย เนติบัณฑิตยสภา, 2562), 620.

พาณิชยการ การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และความเห็นของผู้นั้น อาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่าตรวจร่างกายหรือจิตใจของผู้เสียหายผู้ต้องหา หรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลอง หรือกิจการอย่างอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรคแรก⁷

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากการให้ความหมายของพยานหลักฐานทั้งสามประเภทตามที่กล่าวมาแล้วนี้ เราจะพบว่าการนำเอาพยานหลักฐานอันเกิดจากกล้องวงจรปิดไปนำเสนอในฐานะพยานหลักฐานประเภทหนึ่งประเภทใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์แห่งการนำเสนอโดยแท้ กล่าวคือ หากภาพที่ปรากฏในกล้องวงจรปิดนั้นสื่อให้เห็นถึงตัวอักษร ตัวเลข หรือสัญลักษณ์บางประการที่คู่กรณีจะต้องนำเสนอเพื่อให้ทราบถึงความหมายแล้ว พยานหลักฐานอันเกิดจากกล้องวงจรปิดเช่นนั้นอาจถือเป็นพยานเอกสาร

ในขณะที่หากมีการนำเอาภาพจากกล้องวงจรปิดมาใช้ในคดีเพื่อสืบให้เห็นการเกิดขึ้นจริงหรือการคงอยู่ของสถานการณ์ บุคคล หรือวัตถุอื่นใด ภาพจากกล้องวงจรปิดนั้นย่อมถูกนำเสนอเสมือนเป็นพยานวัตถุ และหากการพิสูจน์ภาพจากกล้องวงจรปิดนั้นยังไม่มีพยานอื่นมาเชื่อถือว่ามากพอ จำต้องนำเอาพยานบุคคลผู้เชี่ยวชาญมาสืบประกอบเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของภาพจากกล้องวงจรปิดนั้นด้วยแล้ว การนำเสนอพยานกล้องวงจรปิดประกอบกับพยานบุคคลผู้เชี่ยวชาญย่อมถือเป็นการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญโดยแท้

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่าการสืบพยานจากกล้องวงจรปิดนั้นสามารถกระทำได้นับพื้นฐานที่กว้างขวาง และการสืบพยานในแต่ละประเภทย่อมมีขั้นตอนและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ น้ำหนักของพยานจากกล้องวงจรปิดที่ใช้ในฐานะพยานหลักฐานแต่ละประเภทยังแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เนื้อหาที่บทความฉบับนี้มุ่งพิจารณาถึงคือ น้ำหนักและคุณภาพของภาพจากกล้องวงจรปิด ตลอดจนลักษณะการใช้ในฐานะพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยแท้ หากได้เป็นการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการนำเสนอพยานหลักฐานลักษณะต่าง ๆ ไม่

3.2 หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิทัศน์จากกล้องวงจรปิดในประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษได้มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานวิทัศน์จากกล้องวงจรปิด กล่าวคือ กล้องวงจรปิด CCTV (Closed-Circuit Television) มีไว้เพื่อสังเกตปัจเจกบุคคลในพื้นที่สาธารณะ⁸ ในช่วงคริสต์ศักราช 1990 ระบบกล้องวงจรปิด

⁷ เรื่องเดียวกัน, 621.

⁸ หลัก “ne bis in idem” โปรดดูรายละเอียด; ทศนิยม อังศานันท์, “การสอบสวนซ้ำ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), 13.

ได้ถูกติดตั้งในใจกลางเมืองต่าง ๆ ทั้งประเทศอังกฤษและเวลส์ มีการวิพากษ์วิจารณ์จากนักกฎหมายเป็นอย่างมากในแง่ที่ว่า ควรนำวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิดไปใช้เป็นพยานหลักฐานเสมือนเป็นการกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวที่ได้บัญญัติกฎหมายรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานไว้แล้ว⁹ อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ก็เห็นว่าตนถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและการนำกล้องวงจรปิดมาติดตั้งไว้ควรได้รับความยินยอมจากประชาชนในพื้นที่ที่จะสามารถทำการติดตั้งกล้องวงจรปิด

ต่อมาแนวความคิดเกี่ยวกับกล้องวงจรปิดในประเทศอังกฤษได้เปลี่ยนไป ตามตัวอย่างคดี Peclxv United Kingdom in Strasbourg ที่มีประเด็นทางคดีว่าการใช้กล้องวงจรปิดเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของประชาชนแต่ก็ยังสามารถนำเอาภาพวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิดมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้¹⁰ มีการจัดทำกฎหมาย Data Protection Act 1998 และ Code of Practice for CCTV ซึ่งได้กำหนดให้กล้องวงจรปิดทุกตัวต้องนำไปจดทะเบียนกับภาครัฐ พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการใช้ สถานที่ติดตั้ง เวลาเปิดปิด ฯลฯ ให้ชัดเจน หากกล้องวงจรปิดที่ไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าว ถือเป็นการกระทำความผิดอาญาและต้องห้ามมิให้นำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลอีกด้วย¹¹

ในประเทศอังกฤษ สื่อวิดิทัศน์ ภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิดมักจะนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อนำสืบพิสูจน์ความจริงและข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดี ณ ช่วงเวลาที่มีการบันทึกไว้และประสงค์จะใช้กล่าวอ้างนำสืบในศาล ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดประเภทของพยานหลักฐาน (วิดิทัศน์) อันได้มาจากกล้องวงจรปิด

พยานหลักฐานที่ได้จากกล้องวงจรปิด (วิดิทัศน์) ซึ่งโดยสภาพแล้ว เป็นการนำสืบพยานหลักฐานเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้น ณ สถานที่และเวลา ซึ่งกล้องวงจรปิดนั้นสามารถทำการบันทึกได้ในขณะนั้น แล้วนำข้อมูลซึ่งได้จากการบันทึกของกล้องวงจรปิด (วิดิทัศน์) มาบันทึกในวัสดุอุปกรณ์ เช่น ฮาร์ดดิสก์ ซึ่งเป็นหน่วยความจำถาวรของคอมพิวเตอร์ที่สามารถเก็บรักษาข้อมูลได้โดยไม่ต้องอาศัยไฟฟ้า สื่อเก็บข้อมูลแสง เป็นสื่อบันทึกข้อมูลที่ใช้หลักการทำงานของแสงเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล เช่น CD, DVD หรือ Blu-ray Disc และหน่วยความจำแบบแฟลช ซึ่งเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ภายในเป็นอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด เช่น

⁹ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล, “บันทึกประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(4) และคำพิพากษาหมายเลข 39(4),” *วารสารกฎหมาย* 4, น. 3 (2551): 9.

¹⁰ สมภพ โหตระกิตย์, “การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่,” *วารสารกฎหมาย* 2, น.2 (2519): 50-51.

¹¹ สันทัต สุจริต, “การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 84.

Flash Drive, Memory Card, MicroSD¹² และรวมถึงแหล่งเก็บข้อมูลที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดเก็บข้อมูลในปัจจุบัน หรือที่เรียกว่า Cloud Technology เช่น Google Drive หรือคอมพิวเตอร์ ดังนั้นวิธีที่ค้นดังกล่าว โดยสภาพแล้วจึงมีใช่พยานเอกสาร (Documentary Evidence) ซึ่งมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะนำสืบถึงข้อความอย่างพยานเอกสาร¹³ ส่วนพยานวัตถุย่อมเป็นสิ่งที่สามารถรับฟังได้ในศาล อย่างไรก็ตามหากพยานหลักฐานอันเกิดจากกล้องวงจรปิดถูกนำมาใช้ในฐานะพยานบอกเล่าก็ย่อมเป็นการยากที่ศาลจะรับฟัง เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นใด ๆ อันเป็นการสมควรอย่างยิ่งเท่านั้น หรือกล่าวอีกในหนึ่ง บุคคลผู้ประสงค์จะอ้างพยานหลักฐานจะต้องระบุลงไปให้ชัดเจนว่าพยานนั้นเป็นสิ่งที่ยืนยันความจริงของเหตุการณ์อยู่ในตัวหรือเป็นสิ่งที่ยืนยันยืนยันความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่ผู้อื่นกล่าวอ้าง¹⁴

2) การพิสูจน์ข้อเท็จจริงและการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิด

เงื่อนไขทั่วไปในการนำสืบคือต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงแห่งคดีและประเด็นที่ประสงค์จะนำสืบแล้ว พยานหลักฐานอันได้จากกล้องวงจรปิด ซึ่ง ณ ช่วงเวลาปัจจุบันมักถูกบรรจุไว้ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มักจะประสบกับข้อท้าทายประการหนึ่งที่สำคัญนั่นคือความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของพยานหลักฐานชิ้นนั้น เนื่องจากพยานหลักฐานใด ๆ ก็แล้วแต่ซึ่งถูกบันทึกในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อันสามารถถูกแก้ไขได้โดยง่ายในคอมพิวเตอร์มักจะถูกตั้งคำถามอยู่เสมอว่าพยานหลักฐานนั้นมีความถูกต้องชัดเจนหรือเป็นพยานหลักฐานที่แท้จริงซึ่งไม่ผ่านการดัดแปลงหรือไม่เพียงใด เพื่อให้การพิสูจน์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพยานหลักฐานอันเกิดจากกล้องวงจรปิดนั้นสามารถกระทำได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักกฎหมาย บุคคลซึ่งประสงค์จะนำสืบพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดจะต้องดำเนินการในสองประเด็นต่อไปนี้ (1) บุคคลที่ทำหน้าที่ในการบันทึกและจัดเก็บพยานหลักฐานอันได้จากกล้องวงจรปิดจะต้องดำเนินการระบวนการบันทึกและสามารถตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของภาพและกระบวนการจัดเก็บได้ในชั้นศาล (2) บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากพยานหลักฐานอันเกิดจากกล้องวงจรปิดในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนในชั้นศาล จะต้องมีสิทธิในการสอบถามข้อมูลใด ๆ ก็ได้ ที่จำเป็นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดนั้น¹⁵

¹² IDRLab, “อุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่นิยมใช้ในปัจจุบัน,” สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2562, <https://www.idrlab.com/content/12614/>.

¹³ Thomas Murphy, “The Admissibility of CCTV Evidence in Criminal Proceedings,” *International review of law computers and technology* 13, no. 3 (1999): 384-389.

¹⁴ *Ibid.*, 401.

¹⁵ *Ibid.*

3.3 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภท พยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสนั้นได้มีการกำหนดไว้ว่า การรับฟังพยานหลักฐานจากกล้อง CCTV เมื่อมีการใช้เป็นพยานหลักฐาน ระบบของ CCTV จะต้องสามารถรับรองวันที่ เวลา และสถานที่ ติดตั้งกล้องในลักษณะที่ไม่สามารถโต้แย้งได้ โดยการยอมรับพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น ขึ้นอยู่กับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาดีอย่างเป็นธรรม ตามมาตรา 6 ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน¹⁶ และเสรีภาพในการแสดงหลักฐานตามที่ระบุไว้ในมาตรา 427 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส¹⁷ และหลักฐานที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือได้มาโดยมิชอบจะไม่ทำให้หลักฐานดังกล่าวเสียไปโดยสิ้นเชิง แต่หากศาลอาญาจะเป็น

¹⁶ Article 6 of European Convention on Human Rights “

1. In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interests of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.

2. Everyone charged with a criminal offence shall be presumed innocent until proved guilty according to law.

3. Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:

(a) to be informed promptly, in a language which he understands and in detail, of the nature and cause of the accusation against him;

(b) to have adequate time and facilities for the preparation of his defence;

(c) to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing or, if he has not sufficient means to pay for legal assistance, to be given it free when the interests of justice so require;

(d) to examine or have examined witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;

(e) to have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in court.

¹⁷ Article 427 of CODE OF CRIMINAL PROCEDURE Act no. 932- of 4 January 1993 art. 93 Official Journal of 5 January 1993 in force 1 October 1994)

(Act no. 931013- of 24 August 1993 art. 28 Official Journal of 25 August 1993 in force 2 September 1993) “Except where the law otherwise provides, offences may be proved by any mode of evidence and the judge decides according to his innermost conviction.

The judge may only base his decision on evidence which was submitted in the course of the hearing and adversarially discussed before him.”

ผู้ประเมินคุณค่าในเชิงพิสูจน์ (La valeur probante) ในแง่ของกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาหลักฐานสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของคดีแพ่ง พยานหลักฐานจะต้องถูกต้องตามกฎหมายและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในเรื่องข้อมูลข่าวสารและความได้สัดส่วนของการใช้ระบบการเฝ้าระวังกับวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง แต่ในคดีแพ่ง พยานหลักฐานจะต้องถูกต้องตามกฎหมายและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร และความได้สัดส่วนของการใช้ระบบการเฝ้าระวังกับวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง¹⁸ ตามมาตรา 9 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศฝรั่งเศส โดยมีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ได้ตัดสินเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ลูกจ้างในตำแหน่งคนขับรถบรรทุก ได้ถูกเลิกจ้างโดยมีความผิดร้ายแรงอันเนื่องมาจากลูกจ้างได้ขโมยแท่นวางสินค้าของนายจ้างและได้นำไปขายโดยใช้รถบรรทุกของบริษัทกลับจากการนำส่งสินค้า โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นได้จากการบันทึกโดยกล้องวงจรปิดที่ผู้ว่าจ้างได้ติดตั้งไว้โดยศาลฎีกาได้ตัดสินว่า นายจ้างไม่อาจอ้างความชอบธรรมในการตรวจสอบการทำงานของลูกจ้างโดยใช้กล้องวงจรปิดบันทึกการทำงานของลูกจ้างอันมีลักษณะละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้าง จึงถือได้ว่าเป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยมิชอบ โดยศาลได้ยอมรับว่าการขโมยดังกล่าวได้เกิดขึ้นจากพยานหลักฐานที่ไม่ชอบธรรม¹⁹

ซึ่งศาลสูงของฝรั่งเศสได้ตัดสินในคดีว่า การที่ศาลอุทธรณ์ได้รับฟังพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดนั้น ศาลอุทธรณ์ได้ละเมิดบทบัญญัติมาตรา 9 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แม้ว่านายจ้างจะมีสิทธิในการควบคุมหรือเฝ้าระวังลูกจ้างระหว่างเวลาทำงานก็ตาม แต่การบันทึกภาพไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆ โดยปราศจากการรับรู้ของลูกจ้างทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวเป็นหลักฐานที่มิชอบด้วยกฎหมายในทางกลับกันหากการติดตั้งกล้องวงจรปิดได้กระทำโดยการขออนุญาตที่ศาลากลางจังหวัด ก่อนการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดและลูกจ้างได้รับแจ้งถึงการมีอยู่ของกล้องดังกล่าว ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้สามารถนำมาใช้ได้แม้ว่านายจ้างจะมีได้แจ้งต่อหน่วยงานคุ้มครองข้อมูล โดยในคดีนี้ นายจ้างได้ใช้ข้อมูลที่ได้บันทึกจากกล้องวงจรปิดในการแจ้งเตือนลูกจ้างโดยการแจ้งลูกจ้างถึงการมีอยู่ของกล้องวงจรปิดดังกล่าว ไม่จำเป็นที่จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อลูกจ้างก็สามารถที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้²⁰

¹⁸ Article 9 of CODE OF CIVIL PROCEDURE “Each party must prove, according to the law, the facts necessary for the success of his claim.”

¹⁹ Cour de Cassation, “Civile, Chambre Sociale, 17 Juin 2009, 07-44.29,” accessed December 21, 2019, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000020773236>.

²⁰ CA Nancy, “ch.soc., 18 Janv. 2017, n 15/00138,” accessed December 19, 2019. https://www.doctrine.fr/d/CA/Nancy/2017/C955455099E4F61ECCA2B?fbclid=IwAR1EOd_VTDqBm0vTgm53p1XoX9oYLPNkW3QYJwp8P7bxs598dQKAzDOM.

3.4 หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภท วิธีทัศนจากกล้องวงจรปิดในประเทศจีน

ประเทศจีนได้มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2522 (แก้ไขล่าสุดในปี 2555) มาตรา 48 หมวดที่ 5: พยานหลักฐาน มาตรา 48 สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ให้ถือว่าเป็นพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานให้หมายความรวมถึง:

- (1) พยานวัตถุ
- (2) พยานเอกสาร
- (3) คำให้การของพยาน
- (4) คำให้การของผู้เสียหาย
- (5) คำให้การและข้อต่อสู้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา
- (6) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- (7) บันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลส่วนบุคคล และการทดลองทางวิทยาศาสตร์
- (8) ภาพ เสียง และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

ความชอบด้วยกฎหมายของพยานหลักฐานต้องได้รับการพิสูจน์ก่อนที่จะนำมาใช้ซึ่งน้ำหนัก วินิจฉัย ชี้ขาด และตัดสินคดีของศาล²¹

²¹ Criminal Procedure Law of the People's Republic of China 1979, last amended in 2012. Article 48; Chapter V: Evidence

Article 48 All materials that prove the facts of a case shall be evidence.

Evidence shall include:

- (1) Physical evidence;
- (2) Documentary evidence;
- (3) Testimony of witnesses;
- (4) Statements of victims;
- (5) Statements and exculpations of criminal suspects or defendants;
- (6) Expert opinions;
- (7) Records of crime scene investigation, examination, identification and investigative experiments; and
- (8) Audio-visual materials, and electronic data.

The authenticity of evidence shall be confirmed before it can be admitted as the basis for making a decision on a verdict.

จะเห็นได้จากกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2522 (แก้ไขล่าสุดในปี 2555) มาตรา 48 หมวดที่ 5: พยานหลักฐาน มาตรา 48 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัย โดยได้บัญญัติกำหนดไว้อย่างชัดเจนนอกเหนือจากพยานหลักฐานชนิดอื่น ๆ ไว้โดยเฉพาะ ในอนุมาตราที่ 8 คือ ภาพ เสียง และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (รวมถึงวิธีทัศน์ที่ได้จากกล้องวงจรปิด) โดยให้ถือว่าสิ่งเหล่านี้สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลย เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ โดยจะต้องมีการพิสูจน์ความถูกต้อง ชัดเจน โดยชอบด้วยกฎหมายก่อน ถึงจะสามารถนำมาใช้กล่าวอ้างพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาล เพื่อศาลจะได้ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีได้

4. ปัญหาการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิธีทัศน์จากกล้องวงจรปิด

4.1 ปัญหาการพิสูจน์หลักฐานประเภทวิธีทัศน์จากกล้องวงจรปิด

1) ปัญหาการพิสูจน์และการรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิธีทัศน์จากกล้องวงจรปิดในคดีอาญาของประเทศไทย

ความหมายของพยานหลักฐานประเภทวิธีทัศน์ที่ได้มาจากกล้องวงจรปิด (CCTV) ที่นำมาใช้ในคดีอาญานั้นเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการใช้สื่ออุปกรณ์ซึ่งต้องประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกของกล้องวงจรปิดแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาผ่านอุปกรณ์ประมวลผลทำให้เกิดภาพและเสียงที่กล้องวงจรปิดได้บันทึกเอาไว้มาเพื่อสนับสนุนข้ออ้างและข้อเถียงของคู่ความในชั้นศาลรวมทั้งในชั้นก่อนพิจารณา คือ ชั้นสอบสวนและชั้นอัยการมีข้อสังเกตว่าสิ่งที่นำมาแสดงอันเป็นภาพเคลื่อนไหวและเสียงซึ่งได้บันทึกไว้แล้วนำมาเปิดให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจพิจารณาประกอบการสืบพยานนั้น จัดอยู่ในพยานหลักฐานชนิดใด

ด้วยกฎหมายพยานหลักฐานของประเทศไทยมิได้กำหนดนิยามศัพท์ไว้ว่าพยานวัตถุหมายความว่าอย่างไรแต่หลักวิชาและในทางปฏิบัติถือกันว่าพยานวัตถุ หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่สามารถนำเอา รูปร่าง ลักษณะ มาใช้เป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ข้อเท็จจริงในทางคดีได้ โดยสิ่งนั้นอาจจะเป็วัตถุสิ่งของอาคารสิ่งที ภาพถ่าย ธนบัตร กระดาษที่ใช้บันทึกข้อความ หรือแม้แตแสดงถึงสถานการณ์ที่เป็นจริงในทางคดีแล้วสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนเป็นพยานวัตถุ หรือวัตถุพยานได้ทั้งสิ้น²²

²² จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, 617.

เมื่อพิจารณาวิดิทัศน์ที่ได้จากกล้องวงจรปิดซึ่งมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดเหตุการณ์ข้อเท็จจริง ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในขณะนั้น แล้วนำมาถ่ายทอดออกเป็นภาพเคลื่อนไหวหน้าจอเพื่อให้เห็นเหตุการณ์เรื่องราวของข้อเท็จจริง วิดิทัศน์ที่ได้จากกล้องวงจรปิดนั้น จึงมีนัยยะอยู่ 2 ประการตามความมุ่งหมายขึ้นอยู่กับความประสงค์แห่งการนำสืบพยานหลักฐานต่อศาล ได้แก่ (1) หากการนำมาสืบให้เห็นรูปร่าง ลักษณะ หรือสภาพของเทป หรือวัสดุบันทึกภาพและเสียง เช่น แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ตัวบันทึกข้อมูล (Flash drive) การ์ดความจำ (Memory Cards)²³ ฯลฯ (2) แต่ถ้านำมาสืบให้ทราบถึงเนื้อความ เรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำ ที่ถูกบันทึกไว้ต้องถือเป็นพยานเอกสาร²⁴

2) ปัญหาการนำสืบในกรณีที่ศาลได้กำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน ตามมาตรา 173/1 วรรคท้าย²⁵ บัญญัติว่า “ถ้าพยานเอกสารหรือพยานวัตถุใดอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอกให้คู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุดังกล่าว มาจากผู้ครอบครองโดยยื่นคำขอต่อศาลพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยาน” ส่วนพยานวัตถุที่อยู่ความครอบครองของตนนั้น คู่ความจะต้องส่งพยานวัตถุนั้นต่อศาลในวันตรวจพยานหลักฐานตามมาตรา 173/2 วรรคหนึ่ง²⁶

²³ ประภาส นวลเนตร, เอกสารประกอบการสอนวิชา CB 301 การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ (กรุงเทพฯ: สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย), 38-45.

²⁴ จริญญา ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, 618.

²⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 173/1 “เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง เป็นธรรมในคดีที่จำเลยไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้ โดยแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน

ก่อนวันตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่าเจ็ดวันให้คู่ความยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้คู่ความฝ่ายอื่นรับไปจากเจ้าพนักงานศาลและถ้าคู่ความฝ่ายใดมีความจำเป็นจะยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมให้ยื่นต่อศาลก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น

การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคสองจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล เมื่อผู้ร้องขอแสดงเหตุอันสมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่

ถ้าพยานเอกสารหรือพยานวัตถุใดอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอกให้คู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุดังกล่าว มาจากผู้ครอบครองโดยยื่นคำขอต่อศาลพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยาน เพื่อให้ได้พยานเอกสารหรือพยานวัตถุนั้นมาก่อนวันตรวจพยานหลักฐานหรือวันที่ศาลกำหนด”

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 173/2 “ในวันตรวจพยานหลักฐานให้คู่ความส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อศาลเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นอันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั่นเอง หรือพยานหลักฐานเป็นบันทึกคำให้การของพยาน หลังจากนั้นให้คู่ความแต่ละฝ่ายแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล และให้ศาลสอบถามคู่ความ ถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็น และความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง เสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันสืบพยานและแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันตรวจพยานหลักฐาน ให้นับบทบัญญัติ มาตรา 166 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มีปัญหาว่าถ้ากล้องวงจรปิดและอุปกรณ์บันทึกข้อมูลของฝ่ายที่กล่าวอ้างพยานหลักฐานตามมาตรา 173/1 วรรคท้าย เมื่อประสงค์จะได้ข้อมูลวิดิทัศน์มาเพื่อสนับสนุนข้ออ้างของตนจึงต้องร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกเข้ามาโดยต้องยื่นคำร้องพร้อมด้วยบัญชีระบุพยาน ซึ่งโดยปกติแล้วคู่ความอีกฝ่ายที่เป็นเจ้าของกล้องวงจรปิด (CCTV) และอุปกรณ์บันทึกข้อมูลวิดิทัศน์นั้น มักจะมีการบ้ายเบี่ยงไม่ยอมให้โดยอ้างว่ากล้องไม่ทำงานบ้าง เสียบ้าง ไม่ได้ซ่อม หรือไม่ได้เปิดบันทึกข้อมูลไว้ หรืออาจถึงขั้นทำลายพยานหลักฐาน โดยการลบความจำออกจากอุปกรณ์ แล้วอ้างว่าเครื่องบันทึกข้อมูลวิดิทัศน์เสีย ฯลฯ จึงทำให้คู่ความที่ประสงค์จะใช้พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ไม่สามารถมี และใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของตนได้เลย ด้วยการทำลายข้อมูลวิดิทัศน์เป็นการทำโดยง่ายและยากต่อการตรวจพิสูจน์โดยต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญมาตรวจสอบและเก็บกู้ข้อมูลคืน มีค่าใช้จ่ายที่สูงจึงทำให้ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ได้

3) กรณีที่มีความมุ่งหมายที่จะรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) มานำสืบอย่างพยานเอกสารเพื่อความมุ่งหมายให้เห็นเนื้อความ เรื่องราว เหตุการณ์ จึงมีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายในการนำสืบพยานเอกสารภายใต้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

3.1) ต้องสืบในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความและทำเป็นคำแปลภาษาไทย (หลักทั่วไป)

3.2) ต้องระบุไว้ในบัญชีระบุพยานให้ถูกต้อง

3.3) ถ้าจะเอามาพิสูจน์ต่อพยานบุคคลฝ่ายตรงข้าม ก็ต้องถามค้านพยานบุคคลนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับเอกสารนั้นไว้ก่อนตามมาตรา 89²⁷

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง, มาตรา 89 “คู่ความฝ่ายใดประสงค์จะนำสืบพยานหลักฐานของตน เพื่อพิสูจน์พยานหลักฐานของคู่ความฝ่ายอื่นในกรณีต่อไปนี้

(1) หักล้างหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขถ้อยคำพยานในข้อความทั้งหลายซึ่งพยานเช่นนั้นเป็นผู้รู้เห็น หรือ

(2) พิสูจน์ข้อความอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ถ้อยคำ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งพยานเช่นนั้นได้กระทำการขึ้น

ให้คู่ความฝ่ายนั้นถามคัดพยานดังกล่าวเสียในเวลาที่ยานเบิกความ เพื่อให้พยานมีโอกาสอธิบายถึงข้อความเหล่านั้น แม้ว่าพยานนั้นจะไม่ได้เบิกความถึงข้อความดังกล่าวก็ตาม

ในกรณีที่คู่ความฝ่ายนั้นมิได้ถามค้านพยานของคู่ความฝ่ายอื่นไว้ดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ต่อมาพยานหลักฐานมาสืบถึงข้อความนั้น คู่ความฝ่ายอื่นที่สืบพยานนั้นไว้ ขอบที่จะคัดค้านได้ในเวลาที่คู่ความฝ่ายนั้นนำพยานหลักฐานมาสืบ และในกรณีเช่นนั้น ให้ศาลปฏิเสธไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานเช่นนั้นว่ามานั้น

ในกรณีที่คู่ความฝ่ายที่ประสงค์จะนำสืบพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ต่อพยานตามวรรคหนึ่ง แสดงให้เห็นที่พอใจของศาลว่าเมื่อเวลาพยานเบิกความนั้นตนไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ถึงข้อความดังกล่าวมาแล้ว หรือถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานเช่นนั้น ศาลจะยอมรับฟังพยานหลักฐานเช่นนั้นก็ได้ แต่ในกรณีเช่นนั้น คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งจะขอให้เรียกพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาสืบอีกก็ได้ หรือเมื่อศาลเห็นสมควรจะเรียกมาสืบเองก็ได้”

3.4) ต้องส่งสำเนาเอกสารนั้นล่วงหน้าตามมาตรา 90²⁸

3.5) คู่ความฝ่ายที่ได้รับสำเนาเอกสารมีหน้าที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารนั้น ถ้าไม่ถูกต้องแท้จริงก็ต้องมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านตามบทบัญญัติมาตรา 125 วรรคหนึ่ง²⁹ คือได้คัดค้านก่อนที่จะสืบพยานเอกสารฉบับนั้นเสร็จซึ่งมีประกอบระยะเวลานั้นขอขยายได้ตามมาตรา 125 วรรคสอง³⁰ โดยทำคำร้องให้ถูกต้อง

3.6) การสืบเอกสารนั้นต้องนำสืบด้วยต้นฉบับตามหลักเกณฑ์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93³¹ เขียนไว้ชัดเจนว่า “การอ้างเอกสารเป็นพยานหลักฐานให้ยอมรับฟังได้เฉพาะต้นฉบับเอกสารเท่านั้น ถ้าไม่มีต้นฉบับเอกสารมาสืบก็ห้ามรับฟัง”

กรณีพยานหลักฐานประเภทวิดีโอทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) นั้น เมื่อมีความมุ่งหมายที่จะมานำสืบอย่างพยานเอกสารนั้นก็ต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 93 ดังนั้น วิดีทัศน์ที่ประสงค์จะนำสืบอย่างพยานเอกสารนั้นก็สามารถที่จะใช้ได้

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90 วรรคหนึ่ง “ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงเอกสารเป็นพยานหลักฐาน เพื่อสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนตาม มาตรา 88 วรรคหนึ่ง ยื่นต่อศาลและให้ส่งให้คู่ความฝ่ายอื่นซึ่งสำเนาเอกสารนั้นก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 125 วรรคหนึ่ง “คู่ความฝ่ายที่ถูกอีกฝ่ายหนึ่งอ้างอิงเอกสารมาเป็นพยานหลักฐานยันตน อาจคัดค้านการนำเอกสารนั้นมาสืบโดยเหตุที่ว่าไม่มีต้นฉบับหรือต้นฉบับนั้นปลอมทั้งฉบับหรือบางส่วน หรือสำเนานั้นไม่ถูกต้องตรงกับต้นฉบับ โดยคัดค้านต่อศาลก่อนการสืบพยานหลักฐานนั้นเสร็จ”

³⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 125 วรรคสอง “ถ้าคู่ความซึ่งประสงค์จะคัดค้านมีเหตุผลอันสมควรที่จะไม่อาจทราบได้ก่อนการสืบพยานเอกสารนั้นเสร็จว่าต้นฉบับเอกสารนั้นไม่มี หรือเอกสารนั้นปลอม หรือสำเนาไม่ถูกต้อง คู่ความนั้นอาจยื่นคำร้องขออนุญาตคัดค้านการอ้างเอกสารมาสืบดังกล่าวข้างต้นต่อศาล ไม่ว่าเวลาใดก่อนศาลพิพากษา ถ้าศาลเห็นว่าคู่ความนั้นไม่อาจยกข้อคัดค้านได้ก่อนนั้น และคำขออนั้นมีเหตุผลฟังได้ก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ”

³¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93 “การอ้างเอกสารเป็นพยานหลักฐานให้ยอมรับฟังได้เฉพาะต้นฉบับเอกสารเท่านั้น เว้นแต่

(1) เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตกลงกันว่า สำเนาเอกสารนั้นถูกต้องแล้ว ให้ศาลยอมรับฟังสำเนาเช่นนั้นว่าเป็นพยานหลักฐาน

(2) ถ้าต้นฉบับเอกสารนำมาไม่ได้ เพราะ ถูกทำลายโดยเหตุสุดวิสัย หรือสูญหาย หรือไม่สามารรถนำมาได้ โดยประการอื่นอันมิใช่เกิดจากพฤติการณ์ที่ผู้อ้างต้องรับผิดชอบ หรือเมื่อศาลเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะต้องสืบสำเนาเอกสารหรือพยานบุคคลแทนต้นฉบับเอกสารที่นำมาไม่ได้นั้น ศาลจะอนุญาตให้นำสำเนาหรือพยานบุคคลมาสืบก็ได้

(3) ต้นฉบับเอกสารที่อยู่ในความอารักขาหรือในความควบคุมของทางราชการนั้นจะนำมาแสดงได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางราชการที่เกี่ยวข้องเสียก่อน อนึ่ง สำเนาเอกสารซึ่งผู้มีอำนาจหน้าที่ได้รับรองว่าถูกต้องแล้วให้ถือว่าเป็นอันเพียงพอในการที่จะนำมาแสดง เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

(4) เมื่อคู่ความฝ่ายที่ถูกคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอ้างอิงเอกสารมาเป็นพยานหลักฐานยันตนมิได้คัดค้านการนำเอกสารนั้นมาสืบตามมาตรา 125 ให้ศาลรับฟังสำเนาเอกสารเช่นนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ทั้งนี้ไม่ตัดอำนาจศาลตามมาตรา 125 วรรคสาม”

ตามหลักการของการบันทึกข้อมูลวิดีโอ (CCTV) ต้นฉบับคือ ระบบที่ทำหน้าที่บันทึกภาพที่รับมาจากกล้องโดยเครื่องบันทึกภาพกล้องวงจรปิดดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1) เครื่องบันทึกภาพกล้องวงจรปิดระบบอนาล็อก (AVR) เครื่องบันทึกภาพระบบอนาล็อกเป็นเครื่องบันทึกภาพรุ่นเก่าที่ได้รับความนิยมในอดีตในการบันทึกภาพจากกล้องวงจรปิด ซึ่งเครื่องบันทึกภาพนี้จะต้องใช้ม้วนวิดีโอเทปในการบันทึกภาพ (VCR) ม้วนเทปอนาล็อกแบบมาตรฐานและสามารถบันทึกภาพจากกล้องวงจรปิดได้นาน 12 ชั่วโมง จนถึง 960 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเครื่องบันทึกภาพด้วย ว่าสามารถบันทึกได้นานเท่าใด ซึ่งเครื่องบันทึกภาพแต่ละรุ่น จะมีความสามารถในการบันทึกภาพจากกล้องวงจรปิดได้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ถึงแม้ว่าเครื่องบันทึกภาพในระบบอนาล็อกจะมีราคาถูก และ ม้วนวิดีโอเทปที่นำมาบันทึกภาพก็มีราคาไม่แพงมากก็ตาม แต่ในปัจจุบัน ระบบบันทึกภาพจากกล้องวงจรปิดในระบบอนาล็อกนั้นไม่ได้รับความนิยมเหมือนในอดีตแล้ว เพราะมีระบบบันทึกกล้องวงจรปิดแบบใหม่เข้ามาแทนที่ ซึ่งมีคุณสมบัติและประสิทธิภาพที่ดีกว่า ซึ่งระบบบันทึกภาพกล้องวงจรปิดแบบอนาล็อกไม่มีเครื่องบันทึกภาพนี้เป็นเครื่องบันทึกภาพรุ่นใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า (Digital Video Recorder หรือ DVR)

2) เครื่องบันทึกภาพกล้องวงจรปิดระบบดิจิทัล (DVR) แบ่งย่อยออกอีกเป็นสองประเภท ดังนี้ (1) Stand Alone DVR (เครื่องบันทึกภาพระบบดิจิทัลสำเร็จรูป) เป็นเครื่องบันทึกภาพสำเร็จรูป บันทึกภาพจากกล้องวงจรปิดแบบดิจิทัล ซึ่งเครื่องบันทึกภาพแบบนี้จะมีหน้าตาคล้าย ๆ กับเครื่องบันทึกวิดีโอเทป เพียงแต่เปลี่ยนจากการใช้ม้วนวิดีโอในการบันทึกมาเป็นการบันทึกโดยใช้ Hard disk ของคอมพิวเตอร์แทน (2) PC Base DVR (เครื่องบันทึกภาพระบบดิจิทัล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์) เป็นเครื่องบันทึกภาพกล้องวงจรปิดแบบใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาควบคุมการทำงานและบันทึกภาพลงเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะมีทั้งแบบใช้เคส Server และใช้เคสคอมฯ แบบธรรมดา ขึ้นอยู่กับรุ่นและราคา ของเครื่องบันทึกภาพได้หลายตัวแล้วแต่รุ่น บางรุ่นอาจจะใส่ HDD ได้ 6 ตัว บางรุ่นอาจจะใส่ได้ 8 ตัว ระบบนี้จึงเหมาะกับบุคคลที่ต้องการเก็บข้อมูลในการบันทึกภาพจากกล้องวงจรปิด เป็นเวลานาน ๆ ยกตัวอย่าง เช่นต้องการเก็บข้อมูลในการบันทึกภาพกล้องวงจรปิดในช่วงเวลา 1-3 เดือน เป็นต้น ที่สำคัญระบบบันทึกกล้องวงจรปิดแบบ PC Base DVR จะมีรุ่น 8 กล้อง 16 กล้อง 24 กล้องและ 32 กล้อง³²

³² สติกรกุล เจริญศรี และนิริวัฒน์ กลัดนาถ, งานวิจัยการซ่อมบำรุงระบบโทรทัศน์วงจรปิด ของ บริษัท เอเอ็มอาร์ เอเชีย จำกัด ในพื้นที่ชุมชน (รายงานการวิจัย), 462-.

ดังนั้น เมื่อมีการบันทึกข้อมูลโดยกล้องวงจรปิด (CCTV) ข้อมูลวิดีโอที่บันทึกเป็นภาพเหล่านั้นสามารถบันทึกได้ 2 ระบบ คือ ระบบอนาล็อก (AVR) หรือระบบดิจิทัล (DVR) ซึ่งเมื่อมีการบันทึกภาพวิดีโอข้อมูลจะนำไปเก็บในหน่วยความจำของเครื่องบันทึกครั้งแรก และเมื่อมีการแปลงภาพวิดีโอเหล่านั้นออกมาในเครื่องประมวลผลออกมาจากหน่วยความจำของเครื่องบันทึกภาพ ข้อมูลภาพวิดีโอที่ถูกประมวลผลออกมาในครั้งแรก ถือเป็นต้นฉบับของพยานเอกสาร

แต่เมื่อมีการบันทึกข้อมูลของภาพวิดีโอ (CCTV) ออกมาจากหน่วยความจำในเครื่องบันทึกข้อมูลภาพวิดีโอในครั้งแรก หากโดยบันทึกภาพวิดีโอลงใน แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ตัวบันทึกข้อมูล (Flash drive) การ์ดความจำ (Memory Cards)³³ ฯลฯ จึงไม่ถือว่าเป็นต้นฉบับพยานเอกสาร

4.2 ปัญหาการรับฟังประเภทวิดีโอจากกล้องวงจรปิด

ปัญหาการพิสูจน์ว่าข้อมูลวิดีโอที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นจึงพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ

1) พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในชั้นจับกุมหรือชั้นสอบสวนหรือในชั้นศาลก็ตามย่อมต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อเป็นการคุ้มครองให้จำเลยได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม และศาลไม่ควรรับรู้และสนับสนุนวิธีการที่มิชอบด้วยกฎหมาย³⁴ อาทิเช่น พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจู่ใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบ พยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อ ล่อจับและล่อให้กระทำความผิด พยานหลักฐานที่เกิดจากการหลอกลวง และ พยานหลักฐานที่เกิดจากการขู่เข็ญ ทรมาน ใช้กำลังบังคับ ห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เป็นกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226³⁵ กรณีพยานหลักฐานประเภทวิดีโอจากกล้องวงจรปิด (CCTV) ที่เกิดขึ้นโดยมิชอบโดยการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น เช่น มีการจู่ใจให้ผู้บริสุทธิ์ไปกระทำความผิด และขณะผู้บริสุทธิ์ได้กระทำความผิดได้มีการบันทึกข้อมูล

³³ ประภาส นวลเนตร, เอกสารประกอบการสอนวิชา CB 301 การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์, 38-45.

³⁴ ธาณี สิงหนาท. คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 16 (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร, 2562), 425.

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน”

นิติศาสตร์แล้วนำข้อมูลนิติศาสตร์มาใช้เป็นพยานหลักฐานมัดตัวผู้บริสุทธิ์ จะเห็นได้ว่าขณะที่มีการจูงใจให้ผู้บริสุทธิ์กระทำความผิดนั้น มิได้มีการบันทึกนิติศาสตร์จากกล้องวงจรปิดไว้ แต่เมื่อผู้บริสุทธิ์ได้ลงมือกระทำความผิดกลับมีพยานหลักฐานนิติศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งในชั้นศาลเป็นการยากที่ผู้บริสุทธิ์จะได้พิสูจน์ว่า มีการจูงใจให้กระทำความผิด หากไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดที่ผู้บริสุทธิ์จะอ้างได้ กรณีนี้พยานหลักฐานประเภทนิติศาสตร์แม้จะมีคุณสมบัติสามารถพิสูจน์ของผู้บริสุทธิ์ได้ก็จริงแต่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เพราะ เกิดขึ้นจากการจูงใจให้กระทำความผิด แม้การบันทึกนิติศาสตร์จากกล้องวงจรปิดดังกล่าว จะเป็นการบันทึกโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีได้มีการติดต่อ เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม ฯลฯ ก็ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบตั้งแต่แรก แม้จะเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบก็ตาม³⁶

กรณีข้างต้นหากผู้บริสุทธิ์สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์โดยมีพยานหลักฐานอื่นที่ทำให้ศาลเชื่อว่า ผู้บริสุทธิ์ได้กระทำความผิดจากการจูงใจ ผู้บริสุทธิ์ถึงจะพ้นจากข้ออ้างของอีกฝ่ายได้

พยานหลักฐานประเภทนิติศาสตร์ซึ่งเกิดจากกล้องวงจรปิด (CCTV) อันเป็นพยานหลักฐานที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเมื่อผ่านเครื่องแปลงข้อมูลแล้วจะสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพและเสียง ซึ่งได้บันทึกไว้จากกล้องวงจรปิด (CCTV) เมื่อคู่ความนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาใช้เพื่อสนับสนุนข้ออ้าง หรือข้อเถียงของตนในกระบวนการยุติธรรมถือเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ แสดงข้อเท็จจริงให้ศาลได้พิจารณา แต่หากเป็นกรณีที่พยานหลักฐานใดก็ตามที่มีลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ แต่ได้มาจากการกระทำโดยชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทาง

³⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2414/2551 จำเลยไปที่บ้านของ ว. พร้อมกับทนายความและเจ้าพนักงานตำรวจอีกคนหนึ่ง เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการเบิกเงินของ บ. และการใช้กระแสไฟฟ้าจากโรงงานจำเลย โดยเจ้าพนักงานตำรวจผู้นั้นได้แอบบันทึกเหตุการณ์ทั้งภาพและเสียงไว้ด้วยพฤติการณ์ในการบันทึกเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการลักลอบกระทำก่อนวันที่จำเลยอ้างตนเข้าเบิกความเป็นพยานเพียง 1 วัน เพราะต้องการจะได้ข้อมูลที่แอบบันทึกไว้เนื่องจากจำเลยเลิกเอกสารหลักฐานที่ว่าจำ บ. ก่อสร้างโรงงานทิ้งไปแล้ว จึงพยายามหาหลักฐานใหม่ ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นพยานหลักฐานที่จำเลยหาขึ้นใหม่ด้วยการทำเป็นดักกับ ว. แล้วลักลอบบันทึกเหตุการณ์นั้นไว้ ถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการหลอกลวงและด้วยวิธีการที่มิชอบ ต้องห้ามมิให้อ้างเป็นพยานหลักฐานตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศฯ มาตรา 26 ประกอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

อาญา และสิทธิเสรีภาพของประชาชน³⁷

ดังนั้น ปัญหาการรับฟังกรณีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ในคดีอาญาจึงมีประเด็นอยู่ว่าข้อมูลวิดิทัศน์ที่คู่ความนำเข้ามาสืบเพื่อสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนในศาลนั้น เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

ในเมื่อหลักการทางวิทยาศาสตร์ข้อมูลวิดิทัศน์ที่มีการดัดแปลง แก้ไข ตัดต่อ หรือเพิ่มเติมข้อมูลวิดิทัศน์ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือเสียงถือว่าการสร้างพยานหลักฐานเกี่ยวกับวิดิทัศน์ที่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานและห้ามคู่ความนำสืบพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ประเด็นดังกล่าวตามกฎหมายพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 มีหลักเกณฑ์ว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น”³⁸ ดังนั้นหากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างขึ้นว่าพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์ที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามนำมาสนับสนุนข้ออ้างและข้อเถียงของตนนั้นเป็นวิดิทัศน์ปลอมคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้างนั้นต้องมีการการพิสูจน์ว่าการพิสูจน์พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์นั้นเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งนำจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด”

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมตาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”

2) พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งหากมีการนำพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์ ที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ หรือนำข้อมูลที่มีลักษณะเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับวิดิทัศน์ ที่ได้มาโดยมิชอบไปรวบรวมพยานหลักฐานมา พยานหลักฐานนั้นก็ต้องห้ามมิให้รับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1³⁹ บรรทัดด้วย

กรณีได้พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) มาโดยมิชอบ ตามมาตรา 226/1⁴⁰ กรณีดังกล่าวเป็นบทตัดพยานซึ่งไม่ได้ขัดขวางการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2281/2555⁴¹ กำหนดให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้ถ้าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา และปรากฏว่าบทบัญญัตินี้เป็นคุณต่อจำเลยที่ 2 จึงต้องนำมาใช้บังคับรับฟังพยานหลักฐานของจำเลยที่ 2 เทียบกันที่ความเสี่ยงรวมทั้งบันทึกการถอดเทป แม้จะได้มาโดยมิชอบศาลฎีกานำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา 226/1 ได้⁴² เช่น การแอบใช้กล้องวิดิทัศน์แอบบันทึกภาพและเสียงโดยมิได้รับอนุญาต แม้จะเกิดขึ้นโดยชอบ

³⁹ ธาณี สิงหนาท. คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, 441.

⁴⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 226/1 “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลยพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- 2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- 3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- 4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือมีเพียงใด”

⁴¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 2281/2555: เทียบกันที่ความเสี่ยง วัสดุพยานจำเลยที่ 2 เป็นการแอบบันทึกขณะมีกรณีสนทนากันระหว่างโจทก์ร่วมกับ ข. มารดาโจทก์ร่วมพยาน และจำเลยที่ 2 โดยโจทก์ร่วมและพยานไม่ทราบมาก่อน อันเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานตาม ป.วิ.อ., มาตรา 226 แม้เป็นหลักกฎหมายใช้ตัดพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกรณีเจ้าพนักงานของรัฐใช้วิธีแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ แต่มาตรา 226 ไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้นำไปใช้กับการแสวงหาพยานหลักฐานของบุคคลธรรมดา”

⁴² จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, 360.

แต่เป็นการได้มาโดยมิชอบ จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานได้⁴³

จะเห็นได้ว่า การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 จึงเทียบเคียงแนวคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นกรณีเป็นพยานหลักฐานประเภทวัตถุพยานจากกล้องวงจรปิด (CCTV) แม้จะได้มาโดยมิชอบแต่หากการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ศาลก็สามารถรับฟังพยานหลักฐานประเภทวัตถุพยานนั้นได้ แต่ทั้งนี้หากเป็นการแอบลักลอบบันทึกเสียงทางโทรศัพท์ของผู้อื่น โดยคู่สนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บันทึกคำสนทนาทางโทรศัพท์นั้นไว้เอง แม้ว่าคู่สนทนาอีกฝ่ายจะไม่ได้รู้เห็นยินยอม ก็ไม่ถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 มาตรา 74 ให้ถือว่าเป็นความผิดต่อเมื่อดักฟังหรือแอบบันทึกคำสนทนาทางโทรศัพท์ของผู้อื่นเท่านั้น ไม่ได้ห้ามบันทึกคำสนทนาทางโทรศัพท์ของตัวเองกับคู่สนทนา เถป็นั้นจึงเอามาใช้เป็นพยานหลักฐานได้⁴⁴ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4674/2543⁴⁵

แต่กรณีดังกล่าวตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่เอกชน (หมายถึง เอกชนหรือนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) จะแสวงหาพยานหลักฐานกับเอกชนด้วยกัน ดังนั้นกรณีที่เอกชนได้ใช้กล้องวงจรปิด (CCTV)

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2281/2555: การแอบบันทึกเทปขณะที่มีการสนทนากันระหว่างโจทก์ร่วมกับพยานและจำเลยที่ 2 โดยที่โจทก์ร่วมและพยานไม่ทราบมาก่อน เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานนั้นตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 แม้หลักกฎหมายดังกล่าวจะใช้ตัดพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้เจ้าพนักงานของรัฐ ใช้วิธีแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ แต่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้นำไปใช้กับการแสวงหาพยานหลักฐานของบุคคลธรรมดา อย่างไรก็ตาม ระหว่างพิจารณาคดีได้มี พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 โดยมาตรา 11 บัญญัติให้เพิ่มมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ถ้าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา ศาลจึงนำบันทึกเทปดังกล่าวมารับฟังได้

⁴⁴ จรัญ ภักดีธนากุล, *กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*, 359-360.

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4674/2543: การที่จำเลยอ้างส่งเทปบันทึกเสียงซึ่งบันทึกการสนทนาระหว่างโจทก์และจำเลยพร้อมเอกสารที่ถอดข้อความบันทึกการสนทนาเป็นพยานหลักฐานนั้น นับเป็นพยานหลักฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่จำเลยจะนำสืบในประเด็นเรื่องการใช้เงิน แม้โจทก์จะไม่ทราบว่ามีการบันทึกเสียงไว้ก็ตาม แต่เมื่อเสียงที่ปรากฏเป็นเสียงของโจทก์จริงและการบันทึกเสียงดังกล่าวเกิดจากการกระทำของจำเลยซึ่งเป็นคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บันทึกเสียงไว้ ซึ่งโดยปกติจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะเปิดเผยความอ้างถึงการสนทนาในครั้งนั้นได้อยู่แล้ว จึงไม่ถือว่าเทปบันทึกเสียงหรือเอกสารที่ถอดข้อความนั้นเป็นการบันทึกถ้อยคำซึ่งเกิดจากการกระทำโดยมิชอบ อันจะต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 243 วรรคสอง

ในการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติทัศน์อันเป็นภาพและเสียงกับเอกชนด้วยกันมีต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 จึงสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

1) พยานหลักฐานประเภทนิติทัศน์เป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการใช้สื่ออุปกรณ์ซึ่งต้องประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกของกล้องวงจรปิดแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาผ่านอุปกรณ์ประมวลผลทำให้เกิดภาพและเสียงที่กล้องวงจรปิดได้บันทึกเอาไว้มาเพื่อสนับสนุนข้ออ้างและข้อเถียงของคู่ความในชั้นศาลรวมทั้งในชั้นก่อนพิจารณา ซึ่งนิติทัศน์ที่ได้จากกล้องวงจรปิดนั้น จึงมีนัยยะอยู่ 2 ได้แก่ (1) หากการนำมาสืบให้เห็นรูปร่าง ลักษณะ หรือสภาพของเทป หรือวัสดุบันทึกภาพและเสียง เช่น แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ตัวบันทึกข้อมูล (Flash drive) การ์ดความจำ (Memory Cards) ฯลฯ ถือว่าเป็นพยานวัตถุ (2) หากนำมาสืบให้ทราบถึงเนื้อความเรื่องราว เหตุการณ์ การกระทำ ที่ถูกบันทึกไว้ ถือเป็นพยานเอกสาร

2) ปัญหาการนำสืบ (พิสูจน์) ในกรณีที่ศาลได้กำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน ถ้าพยานเอกสารหรือพยานวัตถุใดอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอกให้คู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุดังกล่าว มาจาก

ผู้ครอบครองโดยยื่นคำขอต่อศาลพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยาน ตามมาตรา 173/1 วรรคท้าย ส่วนพยานวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของตนนั้น คู่ความจะต้องส่งพยานวัตถุนั้นต่อศาลในวันตรวจพยานหลักฐานตามมาตรา 173/2 วรรคหนึ่ง

มีปัญหาว່ว่าฝ่ายที่กล่าวอ้างพยานหลักฐานตามมาตรา 173/1 วรรคท้าย เมื่อประสงค์จะได้ข้อมูลนิติทัศน์มาเพื่อสนับสนุนข้ออ้างของตน คู่ความอีกฝ่ายที่เป็นเจ้าของกล้องวงจรปิด (CCTV) และอุปกรณ์บันทึกข้อมูลนิติทัศน์นั้น มักจะมีการบ่ายเบี่ยงไม่ยอมให้โดยอ้างว่ากล้องไม่ทำงานบ้าง เสียบ้าง ไม่ได้ซ่อม หรือไม่ได้เปิดบันทึกข้อมูลไว้ หรืออาจถึงขั้นทำลายพยานหลักฐาน โดยการลบความจำออกจากอุปกรณ์ จึงทำให้คู่ความที่ประสงค์จะใช้พยานหลักฐานประเภทนิติทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ไม่สามารถมี และใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของตนได้เลย

3) กรณีที่มีความมุ่งหมายที่จะรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) มานำสืบอย่างพยานเอกสาร ก็ต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 238 ดังนั้นจึงมีปัญหาว่าวิดิทัศน์ที่ประสงค์จะนำสืบเป็นพยานหลักฐานอย่างเอกสารนั้นเป็นต้นฉบับหรือไม่ เมื่อมีการบันทึกข้อมูลโดยกล้องวงจรปิด การบันทึกภาพวิดิทัศน์ข้อมูลจะถูกนำไปเก็บในหน่วยความจำของเครื่องบันทึกครั้งแรก และเมื่อมีการแปลงภาพวิดิทัศน์เหล่านั้นออกมาในเครื่องประมวลผลออกมาจากหน่วยความจำของเครื่องบันทึกภาพ ข้อมูลภาพวิดิทัศน์ที่ถูกประมวลผลออกมาในครั้งแรก ถือเป็นต้นฉบับของพยานเอกสาร แต่เมื่อมีการบันทึกข้อมูลของภาพวิดิทัศน์ (CCTV) ออกมาจากหน่วยความจำในเครื่องบันทึกข้อมูลภาพวิดิทัศน์ในครั้งแรก หากโดยบันทึกภาพวิดิทัศน์ลงใน แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ตัวบันทึกข้อมูล (Flash drive) การ์ดความจำ (Memory Cards) ฯลฯ ไม่ถือว่าเป็นต้นฉบับพยานเอกสาร

ปัญหาต่อมาคือ เมื่อสิ่งเหล่านั้นที่ไม่ใช่ต้นฉบับเอกสารจะถือให้รับฟังแบบสำเนาเอกสารสามารถอ้างเป็นพยานได้หรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 238 ได้กำหนดไว้ว่า ต้นฉบับเอกสารเท่านั้นที่อ้างเป็นพยานได้ แต่ในกรณีที่หาต้นฉบับไม่ได้สามารถใช้สำเนาที่รับรองว่าถูกต้องหรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความอ้างเป็นพยานได้ ดังนั้น เมื่อมีการบันทึกข้อมูลของภาพวิดิทัศน์ (CCTV) ออกมาจากหน่วยความจำในเครื่องบันทึกข้อมูลภาพ และเสียงจากวิดิทัศน์ในครั้งแรก โดยบันทึกภาพและเสียงจากวิดิทัศน์ลงใน แผ่นซีดี แผ่นดีวีดี ตัวบันทึกข้อมูล (Flash drive) การ์ดความจำ (Memory Cards) ฯลฯ และได้มีการพิมพ์ข้อมูลจากอุปกรณ์เหล่านั้นลงกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ก็สามารถอ้างเป็นพยานได้ เพราะมีลักษณะเป็นสำเนาเอกสาร⁴⁶

4) ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV)

4.1) พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์ ซึ่งเกิดจากกล้องวงจรปิด ถือเป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์แสดงข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณาได้ แต่หากพยานหลักฐานใดก็ตามที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ต้องห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น และต้อง

⁴⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1719/2494: โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานชิงทรัพย์ จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นฟังว่า จำเลยทำผิดดังข้อหา พิพากษาจำคุกจำเลย 4 ปี ตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 299 จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยถูกจับอยู่ที่สถานีตำรวจ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุเรื่องนี้ตลอดมาจนถึงเวลาเกิดเหตุเรื่องนี้ ทั้งนั้นนอกจากคำพยานบุคคลแล้ว ยังมีบันทึกของเจ้าหน้าที่ในรายงานเบ็ดเสร็จประจำวันประกอบ สำเนารายงานเบ็ดเสร็จประจำวันนี้ มีเจ้าหน้าที่รับรองถูกต้อง ย่อมฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 238 หากจำต้องอ้างพยานบุคคลมาสืบประกอบไม่ โจทก์มิได้คัดค้านว่าเจ้าหน้าที่คัดสำเนาผิดกับต้นฉบับ จึงชอบที่จะวินิจฉัยให้เป็นคุณแก่จำเลย จึงพิพากษายืน

ห้ามโจทก์และจำเลยนำพยานหลักฐานที่มีลักษณะเป็นพยานหลักฐานดังกล่าวเข้ามานำสืบ หรือเข้ามาในกระบวนการพิจารณาคดีเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 เว้นแต่กรณีที่มีการรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของกฎหมายสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1

4.2) กรณีพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เป็นกรณีที่พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) เกิดขึ้นโดยมิชอบโดยการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น เช่น มีการจู่ใจให้ผู้บริสุทธิ์ไปกระทำความผิด และขณะผู้บริสุทธิ์ได้กระทำความผิดได้มีการบันทึกข้อมูลวิดิทัศน์แล้วนำข้อมูลวิดิทัศน์มาใช้เป็นพยานหลักฐานมัดตัวผู้บริสุทธิ์ ซึ่งในชั้นศาลเป็นการยากที่ผู้บริสุทธิ์จะได้พิสูจน์ว่า มีการจู่ใจให้กระทำความผิด หากไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดที่ผู้บริสุทธิ์จะอ้างได้ กรณีนี้พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์แม้จะมีคุณสมบัติสามารถพิสูจน์ของผู้บริสุทธิ์ได้ก็จริงแต่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เพราะเกิดขึ้นจากการจู่ใจให้กระทำความผิดแต่อย่างไรก็ตามแม้พยานหลักฐานนั้นจะได้มาโดยมิชอบแต่หากการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ศาลก็สามารถรับฟังพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์นั้นได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการบัญญัติกำหนดนิยามความหมายของข้อมูลประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนในกฎหมายวิธีสบัญญัติ หรือปรับปรุงกฎหมายให้ข้อมูลวิดิทัศน์สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ไม่ว่าจะเป็นต้นฉบับหรือสำเนาข้อมูลวิดิทัศน์ที่ได้มีการบันทึกเข้าไปในหน่วยความจำอื่นหรือพื้นที่ข้อมูลใดก็ตาม (เช่น Facebook, Line ฯลฯ) และควรกำหนดวิธีการนำสืบพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ในกระบวนการยุติธรรมให้มีลักษณะเฉพาะต่างหากจากพยานหลักฐานชนิดอื่น

2) ในปัจจุบันได้มีการกล่าวอ้างข้อมูลวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิด (CCTV) ในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก หากกรณีที่เป็นพยานหลักฐานเท็จหรือพยานหลักฐานปลอมควรมีหลักเกณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานมาสนับสนุนช่วยเหลือในการพิสูจน์ว่าข้อมูลวิดิทัศน์เหล่านั้นเป็นพยานหลักฐานเท็จหรือพยานหลักฐานปลอมจริงหรือไม่

แม้ในปัจจุบันจะมีการพิสูจน์ความถูกต้อง อีกทั้งยังมีผู้เชี่ยวชาญในการพิสูจน์และการรับฟังพยานอยู่แล้ว แต่ในการพิสูจน์พยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิดโดยอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นมีการค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์ในอัตราที่ค่อนข้างสูง และยังไม่มีหน่วยงานของรัฐที่เข้ามารับรองมาตรฐานในการพิสูจน์เกี่ยวกับพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิดอย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรให้รัฐมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับรองมาตรฐานในการพิสูจน์เกี่ยวกับพยานหลักฐานประเภทวิดิทัศน์จากกล้องวงจรปิดโดยความเป็นกลางต่อทั้งโจทก์และจำเลย เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ โปร่งใส และยุติธรรม

References

- CA Nancy. "ch.soc., 18 Janv. 2017, n 1500138/." Accessed December 19, 2019. https://www.doctrine.fr/d/CA/Nancy/2017/C955455099E4F61ECCA2B?fbclid=IwAR1EOd_VTDqBm0vITgm53p1XoX9oYLPNkW3QYJwp8P7bxs598dQKAzDOM.
- Cour d'appel de Nancy. "Chambre Sociale, 18 janvier 2017, n 15/00138." Accessed December 19, 2019. https://www.doctrine.fr/d/CA/Nancy/2017/C955455099E4F61ECCA2B?fbclid=IwAR1EOd_VTDqBm0vITgm53p1XoX9oYLPNkW3QYJwp8P7bxs598dQKAzDOM
- Cour de Cassation. "Civile, Chambre Sociale, 17 Juin 2009, 07-44.29." Accessed December 21, 2019. <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000020773236>.
- IDRLab. "Data Logging Devices that are Currently Used." Accessed December 22, 2019. <https://www.idrlab.com/content/12614/>. [In Thai]
- Jaran Pukditanakul. *Law of Evidence*. 14th ed. Bangkok: The Thai Bar Under The Royal Patronage, 2019. [In Thai]
- Praphat Nuannet. *Teaching Documentation CB 301, Radio and Television Program Production. Broadcasting and Television Program*. Bangkok: Faculty of Communication Arts University of the Thai Chamber of Commerce. [In Thai]
- Prasit Kovilaikun. "Memo of the Criminal Procedure Code, Section 39 (4) and the Verdict Section 39 (4)." *Law Journal* 4, no. 3 (2008): 9. [In Thai]
- Santad Sujarid. "Resurrecting the Criminal Case for Reconsideration." Master's thesis Faculty of Law Chulalongkorn University, 1995. [In Thai]
- Sittikul Charoensri, and Nithiwat Kladnak. *Research on Maintenance of Closed Circuit Television Systems by AMR Asia Company Limited in the Community Area*. Bangkok: Engineering and Research Industry Siam University, 2013. [In Thai]
- Somchai Ratanasakul. *Law of Evidence*. 3th ed. Bangkok: Faculty of Law University of the Thai Chamber of Commerce, 2009. [In Thai]

Sompob Hodrakit. "Resurrecting the Criminal Case for Reconsideration." *Law Journal* 2, no.2 (1976): 50-51. [In Thai]

Tassanee Angsanat. "Repeated Investigation." Master's thesis Faculty of Law, Chulalongkorn University, 1982. [In Thai]

Thanee Singhanat. *Explanation of Evidence, Civil Cases and Criminal Cases*. 16th ed. Bangkok: Krung Siam Publishing Company Limited, 2019. [In Thai]

Thomas Murphy. "The Admissibility of CCTV Evidence in Criminal Proceedings." *International Review of Law Computers and Technology* 13, no. 3 (1999): 424.